

FOI MEMO

Projekt/Project
RUF5

Sidnr/Page no
1 (11)

Projektnummer/Project no Kund/Customer
A112001 Försvarsdepartementet
FoT-område
Inget FoT-område

Handläggare/Our reference
Pär Gustafsson

Datum/Date Memo nummer/Number
2020-04-03 FOI Memo 7066

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland: Att leda försvaret eller styra landet?

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

Sammanfattning

- Nationella försvarsledningscentret är **ett lednings- och analysorgan** som representerar **en kvalitativ förbättring av rysk, militär ledningsförmåga**
- Det finns starka indikatorer på att centret är **ett prioriterat ledningsorgan**
- Centret är **en militär-civil mekanism** som övervakar orderuppfyllelse med videokameror i realtid i de Väpnade styrkorna och i företag inom det militärindustriella komplexet
- Centret och dess nätverk av fem särskilda ledningsplatser är därmed **en reaktion mot bristande tillit och korruption** som man försöker få bukt med genom att skärpa kontrollen; men nätverket **minskar också sårbarheten hos den ryska ledningsförmågan**

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

1 Inledning

Det moderna informationssamhället skapar nya problem och möjligheter för ledning av militära resurser. I Ryssland kallas lösningen Nationella försvarsledningscentret (ry. *Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj Rossijskoj federatsii*). Centret finns i Moskva¹ och invigdes² den första december 2014. Här används i fortsättningen förkortningen NTsU.

Detta memo ställer följande frågor: Vad är NTsU och hur ser organisationen ut? Är NTsU effektivt? Vilka resultat har man uppnått? Syftet är att beskriva NTsU som nytt lednings- och analysorgan från dess invigning 2014 och fem år framåt.

För att skapa en bild av NTsU kommer vi utvärdera några liknelser: Är NTsU oljedroppen som får kugghjulen i maskineriet att röra sig fortare? Har den ryska sidan i NTsU hittat ett magiskt trollspö som löser alla problem? Kan NTsU likt en kameleont ändra färg beroende på omgivningen? Vi återkommer till dessa liknelser i avsnittet Slutsatser.

Det är viktigt att tänka på att detta memo baseras på officiella ryska uppgifter (t.ex. uttalanden publicerade på Försvarsministeriets hemsida samt i press och TV). Det som målas upp här är därför en bild som baseras på de uppgifter som finns öppet tillgängliga för ryska medborgare. Man kan rimligtvis anta att det från officiellt håll betraktas som viktigt att försöka styra den information om NTsU som kommuniceras utåt. Kritiska brister – som skulle bli synliga först vid ett elddop, det vill säga ett test i skarpt läge – och exakt prestanda, är uppgifter som man sannolikt håller för sig själv. NTsU har även hemliga delar som naturligtvis inte beskrivs i officiella kommunikéer eller i intervjuer med journalister.

¹ Besöksadressen är Frunzenskaja naberezinaja 22.

² Det finns olika uppgifter om när NTsU gick upp i stridsberedskapstjänst. Centret invigdes den första december men en artikel av två etablerade försvarsjournalister rapporterar att centrets egentliga ”födelse” var den nittonde december när NTsU gick upp i stridsberedskapstjänst (Ramm & Lavrov, 2019).

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

2 Vad är det Nationella försvarsledningscentret?

Idag finns två parhästar inom det militära ledningsområdet i Ryska federationen: NTsU, som hanterar hastigt uppkomna krissituationer, och *Tsentralnyj komandnyj punkt Generalnogo sjtaba* (TsKP) – det vill säga den Centrala ledningsplatsen vid Generalstaben – som ägnar sig åt långsiktig planering.

Under sovjettiden var de Väpnade styrkornas ledningsbehov tillgodosedda enbart av TsKP. Både stridsledning och ledning av den dagliga verksamheten fick sin form under långdragna ledningskonferenser. Generalstabschefen, Valerij Gerasimov, menar att ”i dag har informationsströmmarna ökat mångfald och förändringscykeln har ändrats från veckor och dygn till timmar och minuter”. TsKP blev helt enkelt föråldrad och slutade tillfredsställa de Väpnade styrkornas ledningsbehov (Gavrilov, 2014a). Enligt försvarsminister Sergej Sjojgu (fortsättningsvis: Sjojgu) kommer NTsU utgöra grunden till rysk försvarsledningsförmåga fram till 2040 (TvZvezda, 2014).

Olycksskorpar som menade att NTsU skulle komma att dubblera TsKP:s arbete har visat sig ha fel, enligt den dåvarande chefen för Överstyrelsen för operativ ledning vid Generalstaben, Andrej Kartapolov.³ NtsU är idag det ledningsorgan som hanterar akuta kriser och koordinerar de Väpnade styrkornas dagliga verksamhet: ”NTsU tar på sig rollen av förmedlare av information till alla berörda parter och kontrollerar verkställigheten hos beordrade uppgifter.” (Gavrilov, 2014b)

Men NTsU är, sitt namn till trots, inte ett renodlat *försvarsledningscenter* utan en militär-civil samverkansplattform med flera olika funktioner. En grundläggande funktion är att fungera som uppföljningsmekanism. Att NTsU fått rollen som uppföljningsmekanism är ett tecken på att man försöker adressera problem på lägre nivåer (t.ex. korruption) genom att öka kontrollen. På detta sätt för NTsU tankarna mot den sovjetiska kommandoekonomin, snarare än mot liberala samhällsbyggen. Det som sovjetiska partifunktionärer (1922-91) bara kunde drömma om i termer av övervakningsmöjligheter är numera fullt möjligt, tack vare informationsteknologi och internet.

Det som NTsU redan i dag klarar av ger en föraning om framtiden. NTsU levererar information och analyser till beslutsfattare, och övervakar därefter i realtid att beslutet efterlevs. Detta gäller inte bara militära operationer. Exempel på detta är att videokameror är installerade på samtliga militära övnings- och skjutfält (ry. *poligony*). NTsU samlar in en mängd olika typer av information (t.ex. via kameraövervakning i realtid) i syfte att fastställa att order från Moskva efterlevs. Det finns även videokameror uppställda på byggarbetsplatser på militärbaser för att övervaka orderefterlevelse. (Jegorov, 2019a)

Det finns videokameror installerade inom försvarsindustrin, åter igen för att i realtid följa hur arbetet med de statliga krigsmaterielbeställningarna fortlöper. Den verkställande direktören för helikoptertillverkaren Rosvertol, Pjotr Motrenko, uttrycker i ett TV-program, angående videokameror i tillverkningshallarna, att: ”Folk försöker alltid uppföra sig professionellt, värdigt; oss skrämmer inte kamerorna, jag tror de disciplinerar oss” (Rossija 24, 2016). Sjojgu medger i samma program att de stötte på motstånd vid uppmonterandet av kamerorna, men betonar att ”vi betalar pengar för [krigsmaterielbeställningarna]. Vi vill *veta* hur de verkställs”.

Likheterna med sovjetsystemet ska inte överdrivas, men bör noteras. Den amerikanske forskaren Joseph S. Berliner (Berliner, 1957, s. 249) beskriver det sovjetiska ministeriets roll för statsföretagen så här: ”...statens förlängda arm, ståendes utanför och i högsta grad ovanför företaget”. Dagens övervakningsresurser ger Försvarsministeriet en möjlighet idag att inta en liknande roll gentemot försvarsindustrin. Även ryska kommentatorer gör liknande tolkningar. Omfattningen av NTsU:s verksamhet har fått Vladimir Zarudnitskij, chefen för Generalstabens militärakademi, att likna centret

³ Generalöverste Kartapolov har senare tillträtt som biträdande försvarsminister och chef för den militärpolitiska styrelsen i de Väpnade styrkorna (Minoborony Rossii, 2020a).

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

vid den sovjetiska *Glavnyj komitet oborony*, Centralkommittén för försvaret, som koordinerade både civil och militär verksamhet under det andra världskriget (Cooper, 2014).

NTsU är ett nav i både krig och fred för stora flöden av information. Det betyder i praktiken att information från de Väpnade styrkornas alla enheter och nivåer, och information från en stor mängd ministerier och civila myndigheter, förenas i ett och samma enhetliga system (Telmanov, 2013). Det uttalade syftet med NTsU är ”att tillhandahålla centraliserad stridsledning av de Väpnade styrkorna” och ”analyser av den militär-politiska situationen i världen, i de strategiska riktningarna samt av det samhällspolitiska läget i Ryska federationen i både freds- och krigstid” (Minoborony Rossii, 2020c). Det betyder att NTsU i stor utsträckning är ett organ för analys som med kort varsel kan presentera handlingsalternativ till chefen för Generalstaben och landets högsta ledning.

För att framgångsrikt utföra sina uppdrag bedriver NTsU verksamheten i så kallad stridsberedskapstjänst (ry. *bojevoje dezhurstvo*). Konkret betyder detta att centret fungerar dygnet runt alla dagar. Enligt Försvarsministeriets definition är stridsberedskapstjänst ”en särskilt typ av beredskapstjänst (verksamhet) med speciellt för ändamålet tilldelade resurser och medel, som befinner sig i en (i jämförelse med andra resurser och medel) högre beredskap att genomföra planerade eller hastigt uppkomna uppgifter och genomförande av strid” (Minoborony Rossii, 2020d).

Detta särskiljer Nationella försvarsledningscentret från föregångaren TsKP. Innan Nationella försvarsledningscentret togs i drift var det endast de strategiska kärnvapenstyrkorna som hade ständig stridsberedskapstjänst dygnet runt i Ryska federationen (Jegorov, 2019).

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

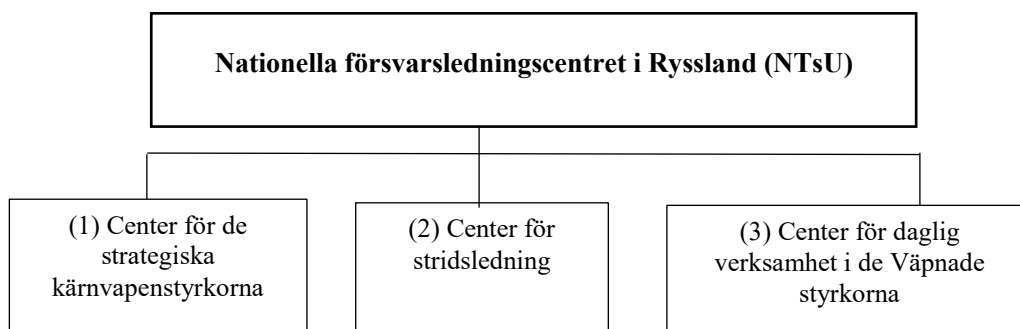
3 Organisation

NTsU är underställt Försvarsministeriet och har kommit att förknippas med Sjojgu personligen. Sjojgu var tidigare chef för Ministeriet för civilförsvar, nödsituationer och katastrofhjälp (MTjS) och det Nationella krisledningscentret vid MTjS verkar ha stått modell för NTsU (Cooper, 2014). Att man har använt en beprövad modell och låtit en erfaren chef bygga NTsU visar att man från den högsta ledningen tar satsningen på allvar.

Chefen för NTsU har under hela dess femåriga existens varit generalöverste Michail Jevgenjevitch Mizintsev (fortsättningsvis: Mizintsev). Från augusti 2012 till december 2014 var Mizintsev chef över den Centrala ledningsplatsen vid Generalstaben (TsKP) – det vill säga, han var chef för NTsU:s föregångare (Minoborony Rossii, 2020b). Att just den tidigare chefen för TsKP fick tjänsten som chef för NTsU visar på kontinuitet och är ett tecken på att centret är ett prioriterat ledningsorgan.

Det stridsberedskapstjänstgörande NTsU har mer än tusen militära och civila specialister som arbetar dygnet runt i fyra skift (Gavrilov, 2014b). Ungefär femhundra analytiker och specialister genomgår årligen en tremånaderskurs i Generalstabsakademins regi (Armeijskij vestnik, 2014). NTsU har även ett stort behov av programmerare och enligt Sjojgu klarar universitetsvärlden inte av att tillfredsställa centrets behov. För att råda bot på problemet använder man systemet med vetenskapskompanier (ry. *nautjnye roty*) som startades 2013. Unga, begåvade studenter gör sin värnplikt i dessa kompanier och ägnar halva tiden åt tillämpad programmering för NTsU:s räkning och halva tiden åt militär grundutbildning. (Kretsul, 2014)

När NTsU togs i drift fick Ryssland ett lednings- och analysorgan som möjliggör koordinering och styrning av omfattande och vitala militära och civila resurser. Detta återspeglas i organisationsstrukturen.

Figur 1. Nationella försvarsledningscentret: Organisationsstrukturen

Förutom valet av Mizintsev som chef finns ytterligare tecken på NTsU:s höga status. Ett sådant tecken är att de strategiska kärnvapenstyrkorna (som spelar en viktig roll i den ryska militärdoktrinen) numera har sitt ledningscenter i NTsU. NTsU har tre huvudavdelningar som beskrivs ovan i Figur 1: (1) ett center för de strategiska kärnvapenstyrkorna, (2) ett center för stridsledning av de Väpnade styrkorna och (3) ett center för ledning av de dagliga verksamheterna i de Väpnade styrkorna. Det finns även ett antal centra för särskilda ärenden, och bl.a. ett meteorologiskt center och ett center för koordinering av samarbete med statliga myndigheter och organisationer.

Enligt Mizintsev är NTsU uppkopplat mot över sjuttio federala organ och verkställande organ i samtliga regioner; och har sammanfört civila och militära myndigheter i "ett enhetligt system" med centret på toppen av hierarkin. Till detta läggs 1300 statliga företag och företag i det militärindustriella komplexet (Minoborony Rossii, 2019b).

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

Det finns särskilda ledningsplatser (i rysk press kallade miniledningscentra) uppkopplade mot NTsU i de fem militärområdesstaberna (Litovkin, 2014). Ledningsplatserna finns i städerna Severomorsk, S:t Petersburg, Rostov-na-donu, Jekaterinburg och Chabarovsk. Dessa kan sannolikt utgöra reservledningsplatser om NTsU i Moskva skulle slås ut. Nätverket av ledningsplatser som är uppkopplade mot NTsU sträcker sig även vidare ner till divisions-, brigad- och lägre nivåer i den militära hierarkin (Jegorov, 2019a). Vid behov kan även plutonsnivån kopplas upp via satellitlänk (Jegorov, 2019c).

Det finns en påfallande anomali bland de ledningsplatser som är uppkopplade mot NTsU och det är pilotprojektet i Tula – en ledningsplats som kallas regionalt försvarsledningscenter och inte ligger vägg-i-vägg med en militärdistriktsstab.

Försvarsledningscentret i Tula är resultatet av ett samarbete mellan Försvarsministeriet och den civila regionledningen i *Tul'skaja oblast*, en region i Ryska federationen. 2018 uppmanade Sjojgu regionerna att skapa försvarsledningscentra som kan kopplas upp mot NTsU: "För [Försvarsministeriet] är det försvarsledningscentra, för regionerna är det centra för styrning av ekonomin och näringslivet", enligt Försvarsministern (Kokovesjnikov, 2018). Tula-centret är tänkt att tas i drift 2021 (Pervyj Tul'skij, 2019). Ett liknande center i Kaluga är också på väg.

Utvecklingslinjen som representeras av Tulacentret och Kalugacentret förtjänar mer forskning. Ambitionen att skapa militär-civila försvarsledningscenter i samtliga regioner kan tyckas onödig då det redan finns ledningsplatser i varje militärdistrikt; projektet blir begripligt först när man tolkar det som ett sätt att minska sårbarheten hos de militära ledningsresurserna och samtidigt skapa mekanismer för att styra delar av det civila Ryssland.

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

4 Hur effektivt är NTsU?

Så vitt det kan bedömas är NTsU ett kvalitativt språng framåt för ledningen av de ryska Väpnade styrkorna. Nämnas kan att det vitt spridda begreppet alarmberedskap (ry. *bojevoja trevoga*) nästan har förlorat sin roll, enligt Sjojgu, eftersom centret är i ständig stridsberedskapstjänst dygnet runt (Baranets, 2014). Frågan om hur effektivt NTsU är kan vara svår att besvara både kvalitativt och kvantitativt.

Det ultimata testet av NTsU:s effektivitet torde vara genom elddop; alltså genom att observera hur väl NTsU fullföljer sitt uppdrag i ett skarpt läge. Vi har i skrivande stund en pågående covid-19-kris och centret har fått en operativ stab med uppgift att kontrollera virusets spridning i de Väpnade styrkorna – vilket är något som behöver följas upp i framtida forskning.

Det närmaste man kan komma, utan större väpnade konflikter eller kriser, är att studera hur NTsU fungerar i större övningar. Det är rimligt att anta att NTsU får rikligt med träningstillfällen vid de årliga strategiska övningarna.⁴ Under den årliga strategiska övningen Vostok-2014 leddes en mångfacetterad styrkegruppering i realtid från NTsU, vilket den ryska sidan ser som en framgång (Armejskij vestnik, 2014). Under Vostok-2018 leddes övningen operativt av Generalstaben genom NTsU (Johnson, 2018). Hur effektivt NTsU varit, eller är, diskuteras inte öppet.

De första större beredskapskontrollerna av de Väpnade styrkorna genomfördes 2013 och visade, enligt Mizintsev, stora brister i styrkornas förmåga till omgruppering över stora avstånd. När Generalstaben insåg att man inte visste hur många järnvägsvagnar som fanns till förfogande (trots att det på pappret ska finnas tusentals) ”då bestämde vi oss för att göra något åt saken” (Rossija 24, 2016). Man drog slutsatsen att man saknade en enhetlig stridsledning som följde alla militära enheter dygnet runt (Jegorov, 2019b). NTsU möjliggjorde sedermera att man i september 2015 snabbt kunde gruppera ryska styrkor i Syrien. För första gången i modern tid användes Ryska federationens styrkor i en avlägsen krigsskådeplats som inte angränsar till Ryssland.

Syrienkampanjen måste betraktas som det närmaste ett riktigt elddop som NTsU har kommit, eftersom centret inte hade hunnit tas i drift vid den illegala annekteringen av Krim våren 2014. Men man får ta i beaktande att det omfattande transportföretaget under Syrienkampanjen genomfördes under skarpa, men fredstida förhållanden.⁵ Hösten 2017 rapporterades att 2000 ton last levererades till styrkorna i Syrien dagligen, tack vare myndighetssamverkan som möjliggjorts av NTsU (Zakvasin, 2017).

Från rysk sida framhålls ofta två fördelar med NTsU. Den första är att tidsåtgången vid beslutsfattande har minskat väsentligt (Minoborony Rossii, 2019a). Den andra är att man sparar pengar på att ha kontroll i realtid över finansiella flöden. Enligt Sjojgu är kontrollen över de statliga försvarsmaterielbeställningarna numera tillfredsställande. Han tillade: ”I dag kan vi garanterat leverera [tack vare kontroll i realtid över alla transportmedel] till de allra mest avlägsna platserna med mycket kort varsel” (Zakvasin, 2017).

⁴ Jag använder samma terminologi som Norberg (2018, s. 35) och (Norberg, Westerlund, & Pallin, Rysslands väpnade styrkor 2016, 2017, s. 50).

⁵ Det fanns ingen motståndare med kapacitet och vilja att störa eller hindra lufttransporterna från Ryska federationen till Syrien.

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

5 Slutsatser

Nationella försvarsledningscentret (NTsU) är främst ett lednings- och analysorgan för militära resurser men betydande civila resurser är uppkopplade mot centret. Och om planerna på regionala försvarsledningscentra i samtliga regioner blir verklighet får projektets funktion som mekanism för styrning av civil verksamhet en större roll. Det finns alltså fog för att tala om NTsU i vidare bemärkelse som ett verktyg för att styra Ryssland. Denna utvecklingslinje behöver bevakas och analyseras vidare. En uppenbar konsekvens av ovanstående är att sårbarheten för militära ledningsresurser i Ryssland minskar tack vare nätverket av reservledningsplatser – än så länge bestående av fem särskilda ledningsplatser i militärdistriktsstaberna.

Även om de militära syftena dominerar NTsU är centret inte enbart ett militärt organ. NTsU:s kärna är en militär-civil uppföljningsmekanism med betydande kapacitet. Om systemet byggs ut som det är tänkt kommer ett system för uppföljning av både militär orderefterlevelse i krig och fred, krigsmateriellproduktion, samt även civila sektorer som utbildning och hälsovård att skapas över hela Ryssland. Med andra ord: ett system som faktiskt påminner en del om sovjetisk, auktoritär styrning. Sannolikt är ambitionen att öka kontrollen en reaktion mot korruption och bristande tillit mellan stat och individ.

För att återgå till de frågor som ställdes i inledningen av detta memo, kan det sägas följande. Den ryska sidan framhåller att NTsU är oljedroppen i betydelsen att centret är ett nav för enorma informationsflöden och kan koordinera myndigheter och företag på ett effektivt sätt; NTsU är ett magiskt trollspö i betydelsen att lednings- och analysorganet tillför en kvalitet som tidigare inte fanns i rysk ledningsförmåga; NTsU är också en föränderlig kameleont som kan leda de väpnade styrkorna men också utgöra en kontroll- och ledningsfunktion av civila resurser såsom företag. En annan aspekt som är uppenbar men som den ryska sidan talar mindre högt om är att NTsU även bidrar till att mobilisera mot så kallade färgrevolutioner och kupp försök. Detta är helt i linje med att Generalstaben länge varit besatt av ”inre säkerhet, rädsla för politiska protester, separatism, och terrorism” (Hedenskog & Persson, 2019).

Det är dock inte uppenbart att centrets alla tillgångar redan används optimalt. Ett rimligt antagande är att NTsU fortfarande förändras och söker sina optimala arbetsprocesser. Tecken på det är att under 2019 hölls tre konferenser för forskare och praktiker på temat verksamhetsboksut för NTsU:s första fem år. Man avser fortsätta utveckla centrets teori och praktik på kort och lång sikt. (Minoborony Rossii, 2019c)

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

6 Referenser

- Armejskij vestnik. (den 10 November 2014). *Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj gotov k deistviyu*. Hämtat från <https://army-news.ru/2014/11/nacionalnyj-centr-upravleniya-oboronoj-gotov-k-dejstviyu/>
- Baranets, V. (den 1 November 2014). Tjto takoe "Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj Rossii" i zatjem on sozdan? *Komsomolskaja pravda*.
- Berliner, J. S. (1957). *Factory and Manager in the USSR*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Cooper, J. (2014). *The National Defence Management Centre of the Russian Federation. A Research Note*.
- Gavrilov, J. (den 1 November 2014a). Glava Gensjtaba objasnil, kak budet rabotat Tsentr upravlenija oboronoj. *Rossijskaja gazeta*, ss. <https://rg.ru/2014/11/01/center-site.html>.
- Gavrilov, J. (den 27 Oktober 2014b). *Prikaz postupit iz Tsentra*. Hämtat från <https://rg.ru/2014/10/27/kartapolov.html>
- Hedenskog, J., Persson, G. (2019). Russian security policy. i Fredrik Westerlund & Susanne Oxenstierna (red), *Russian Military Capability in a Ten-Year Perspective – 2019*. Totalförsvarets forskningsinstitut – FOI. FOI-R--4758--SE.
- Jegorov, A. (2019a). Voennaja prijomka. Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj. Tjast 1: Dezjurnye smeny (film). Krasnaja zvezda.
- Jegorov, A. (2019b). Voennaja prijomka. Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj. Tjast 2. Effektivnoe upravlenie. *Voennaja prijomka*. Krasnaja zvezda.
- Jegorov, A. (2019c). Voennaja prijomka. Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj. Tjast 3: Dalnye rubezji (film).
- Johnson, D. (den 20 December 2018). "Vostok-2018". *Desjat let Rossiskich strategitjeskich utjenii i podgotovki k vedeniju vojennyh dejstvii*. Hämtat från Nato Review: <https://www.nato.int/docu/review/ru/articles/2018/12/20/vostok-2018-desyat-let-rossijskih-strategicheskikh-uchenij-i-podgotovki-k-vedeniju-voennyh-dejstvij/index.html>
- Kokovesjnikov, K. (den 30 November 2018). *Sjojgu prizval regiony sozdavat analogi Natsionalnogo tsentra upravlenija oboronoj*. Hämtat från TvZvezda: <https://tvzvezda.ru/news/forces/content/201811301442-deuo.htm>
- Kretsul, R. (den 25 December 2014). *Nautjnye rotj napravjat na vojennoe programirovanie*. Hämtat från Vzgljad - delovaja gazeta: <https://vz.ru/society/2014/12/25/722277.html>
- Litovkin, V. (den 22 Januari 2014). Generaly utverdili plany na 2014 god. *Nezavisimaja gazeta*, s. 1.
- Minoborony Rossii. (den 7 September 2019a). *Sozdanie Natsionalnogo tsentra upravlenija oboronoj Rossijskoj federatsii v razi sokratilo vremja prinjatija resjenij*. Hämtat från Minoborony Rossii: https://function.mil.ru/news_page/organizations/more.htm?id=12251278@egNews

Titel/Title

Nationella försvarsledningscentret i Ryssland:
Att leda försvaret eller styra landet?

Memo nummer/Number

FOI Memo 7066

Minoborony Rossii. (den 7 September 2019b). *Sozdanie Natsionalnogo tsentra upravlenija oboronoj Rossijskoj federatsii v razy sokratilo vremja prinjatija resjenija*. Hämtat från Minoborony Rossii: https://function.mil.ru/news_page/organizations/more.htm?id=12251278@egNews

Minoborony Rossii. (den 27 September 2019c). V Vojennoj akademii Generalnogo sjtaba podveli itogi dejatelnosti Natsionalnogo tsentra upravlenija oboronoj Rossiskoj federatsii za pjat let.

Minoborony Rossii. (2020a). *Lista över biträdande försvarsministrar*. Hämtat från <https://structure.mil.ru/management/deputy.htm>

Minoborony Rossii. (2020b). *Natsionalnyj tsentr upravlenija oborony Rossiskoj federatsii*. Hämtat från Michail Jevgenjevich Mizintsev Nachalnik NTsUO.

Minoborony Rossii. (2020c). *Natsionalnyj tsentr upravlenija oborony Rossiskoj federatsii*. Hämtat från https://structure.mil.ru/structure/ministry_of_defence/details.htm?id=11206@egOrganization

Minoborony Rossii. (den 17 Februari 2020d). *Vojennyj entsiklopeditjeskij slovar*. Hämtat från <http://encyclopedia.mil.ru/encyclopedia/dictionary/list.htm>

Norberg, J. (2018). *Training for War. Russia's Strategic-level Military Exercises 2009-2017*. Oktober: FOI Totalförsvarets forskningsinstitut. FOI-R--4627--SE.

Norberg, J., Westerlund, F., & Pallin, C. V. (2017). Rysslands väpnade styrkor 2016. i G. P. (red), *Rysk militär förmåga i ett tioårsperspektiv - 2016*. Totalförsvarets forskningsinstitut – FOI. FOI-R--4752--SE.

Pervyj Tulskej. (den 25 November 2019). *V Tule pojavitsja Situatsionnyj tsentr upravlenija regionom*. Hämtat från <https://1tulatv.ru/novosti-reportazhi/128596-v-tule-poyavitsya-situacionnyy-centr-upravleniya-regionom.html>

Ramm, A., & Lavrov, A. (den 30 December 2019). *V tsentre sjtorma: Kak ofitserjy-operatory ochranjajot strany*. Hämtat från Izvestija: <https://iz.ru/959129/aleksei-ramm-anton-lavrov/v-tcentre-shtorma-kak-ofitserjy-operatory-okhraniaut-bezopasnost-strany>

Rossija 24. (den 12 November 2016). *Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj. Dokumentalnyj film Denisa Davydova (film)*. Hämtat från Rossija 24: <https://www.youtube.com/watch?v=OEgnRz-8CmA>

Telmanov, D. (den 28 Maj 2013). *V Rossii sozdajut Natsionalnyj tsentr upravlenija oboronoj*. Hämtat från <https://iz.ru/news/551033>

TvZvezda. (den 20 Januari 2014). V Moskve nachalos stroitelstvo Natsionalnogo tsentra upravlenija oboronoj. Hämtat från TvZvezda: <https://tvzvezda.ru/news/forces/content/201401201145-t9g5.htm>

Zakvasin, A. (den 1 December 2017). "Nam udalos vyrvatsja vperjod": kak Rossija prevzosjla Zapad v avtomatizatsii upravlenija oboronoj. Hämtat från RT na russkom: <https://russian.rt.com/russia/article/454993-centr-oborony-rossia>.